

TERÖROKRASI

Meydan Gazetesi

22.02.2017

İçindekiler

Soğuk Savaş Sonrası Düzen	4
11 Eylül	5
Soğuk Savaş Sonrası Düzen 11 Eylül ile Bozuluyor	6
Değişen Yönetim Biçimi: Demokrasi	7
Yükselen Sağ	8
Kapitalizm Deri Değiştiriyor	9
Terörökrazi Dönemindeyiz	10

Korku, endişe ve sürekli bir panik hali başta coğrafyamızda olmak üzere tüm toplumsal yaşamı yönlendirmeye başladı. Ne zaman nerede bomba patlayacağı, hangi örgütün hangi saldırıyı üstleneceği, kaç kişinin öldüğü, bombanın türü, silahın hangi devletin malı olduğu, saldırıların kimin çıkarına çıkar katıldığı, kimi daha anlaşılabilir kıldığı gibi sorular tartışma gündemlerini oluşturuyor. Artık sadece savaşın yoğun yaşandığı bölgelerde değil her yerde insanlar ölüm ile burun buruna yaşıyor. Ayrıca savaş da artık sadece Lübnan'da, Afganistan'da, Irak'ta Suriye'de değil. Savaş yaşadığımız coğrafya başta olmak üzere tüm dünyaya terörizm olarak yayıldı, yayılıyor. Hizbullah, El Kaide, IŞİD ile varlığını tescilleyen dönem öncekilerden farklı bir yerde duruyor.

Tarih içerisindeki dönemler adlandırılırken, bir tarihsel dönem, ona ilişkin tarihsel kırılmanın ertesi günü adlandırılmaz. Tarihsel kırılmanın kısa ve uzun dönemli etkilerinin görülmesi gerekir. Dönemin ismini koymak, belki yıllar alabilir. Toplumsal, siyasal ve ekonomik sonuçların etkisi gözlemlenir; bu etkinin bütün dünyada yarattığı ortama bakılır.

Bu tarz bir isimlendirmeye, sadece siyasal tarihçilerin işini kolaylaştırsın diye değil; var olan siyasal, toplumsal ve ekonomik süreçlerin içerisindeki problemler tespit edilsin ve bunlara ilişkin geliştirilecek çözümlerin bir önceki dönemden daha farklı olması gerektiği ortaya konulsun diye ihtiyaç vardır.

Özellikle Suriye'deki, iç savaş gibi başlayan ama aslında başından itibaren iç savaş olmayan süreç, bugün bir dünya savaşı olarak bile değerlendiriliyor. Savaşın yarattığı etkinin bu kadar geniş bir alanı etkiliyor oluşu, şimdilerde yeni bir kavramı popüler hale getiriyor: küresel iç savaş. Siyasal belirsizlik, kriz, siyasal düzenin devamlılığı adına hukukun askıya alınması ve bunun hukuk halini alması, kesintiye uğrayan toplumsal işleyiş, sadece bugün içerisinde bulunduğumuz OHAL'in özelliklerini değil, bir süredir dünyada devam etmekte olan bir dönemin özelliklerini yansıtmak için gösterilebilir örneklerdir.

Bugün demokrasi ortadan kalkmıştır; Dolayısıyla, meşruluğunu bundan alan devlet mantığı da. Yeni bir siyasal dönem, yeni bir devlet politikasını beraberinde getirmiştir. Bu sürecin gelişimini iyi anlayabilmek için, öncelikle bu sürece yol açan siyasal kırılmalara bakmak gerekir.

Soğuk Savaş Sonrası Düzen

Soğuk Savaş sürecinin bir savaşa değil de, şiddet unsurları içermeyen, barışçıl bir şekilde sona ermesi ve bu sürecin uluslararası ilişkiler alanında çalışan akademisyenlerce öngörülemediği ve açıklanamamış olması, bir kırılma noktası olarak kabul edilebilir.

Soğuk Savaş'ın bitişiyle beraber, dünya siyasetinin yapı ve süreçleri önemli bir değişim ve dönüşüm sürecine girmiştir. Karşılıklı bağımlılıklar ve iç içelik artmış; dünya siyasetinde sayıca daha çok aktörün daha bütünleşik bir ağ oluşturduğu yapılar ortaya çıkmıştır.

Küreselleşme denilen bu süreçte, “devlet güvenliği” tanımlamasından “uluslararası güvenlik” şeklinde tanımlanan, bölgesel ve küresel güvenlik anlayışına geçilmiştir. Önceki süreçte, dar anlamda, savaş, silahlı çatışma, kuvvet kullanma halleriyle tanımlanan güvenlik, ele alındığı çerçevenin ötesine geçerek ekonomi, enerji, çevre, sağlık, sosyo-kültür ve eğitimin de içinde olduğu daha geniş bir çerçeveden tanımlanmaya başlanmıştır.

İçeriği genişletilen güvenlik kavramının daha bütüncül hale getirilmesiyle, devletler de güvenliğin sağlanmasına yönelik farklı stratejiler geliştirmeye başlamıştır:

Tehditlerin karşılanması ve karşı konulması bağlamında bir ulusal güvenlik stratejisi ortaya koymak, Tehdidin kaynağındaki asli nedenlere inerek tehdidi tümünden ortadan kaldıracak tedbirler almak, yani bir uluslararası güvenlik stratejisi takip etmek.

Soğuk Savaş dönemi bitene kadar; güvenlik, öncelikli olarak askeri unsurlar çerçevesinde tanımlanmış ve ulus devletlerin ulusal güvenlikleriyle özdeşleştirilmiştir. Bu uluslararası sistemde, hâkim aktör olan devletler, arasındaki ilişkileri düzenleyecek bir merkezi otoritenin yokluğundan hareketle, kendi güvenliklerinden sorumludur. Bu dönemde devletler, güvenlik için askeri güce başvurur. Küçük devletler de büyüklere yakınlaşır. Sovyetlerin yıkılışıyla birlikte bu yaklaşım tarzı çökmüştür. Uluslararası ilişkiler teorilerinin, devletler sistemi çerçevesinde yapılandırılan, büyük güçlerin ve bunların karar vericilerinin savaşa ve barışa dair verdikleri kararlara odaklanan bakış açısı kabul görmemeye başlar. Devletlerin arasında işbirliğini sağlayacak bir sistem kurulması, iletişimin ve bilgi paylaşımının artırılması, ortak ilkeler, normlar, değerler ve kuralların geliştirilmesi, çatışmaların önlenmesi ve kriz yönetiminin artması, Soğuk Savaş sonrası uluslararası siyasetin “demokratik” sınırları olmuştur.

Bu dönem, dünyada kapitalizmin küresel versiyonunun işlerlikte olduğu, liberal demokrasinin tek meşru devlet rejimi kabul edildiği ve bu sistemi işletmeyenlerin buna zorlandığı bir dönemdir.

11 Eylül

Hitler, iktidarı eline alır almaz “Halkın ve Devletin Korunması Kararı”nı ilan etti. Karar, bireysel özgürlüklerle ilgili maddeleri askıya alıyordu. Buna yaşam özgürlüğü de dâhildi. Siyasi sistemle bütünleşmeyecek olan bütün kesimleri bedenen ortadan kaldıracak bir zemin hazırlandı. O zamandan bu yana, bu uygulama kalıcı bir hal aldı ve devletlerin (demokratikleri de dâhil olmak üzere) kalıcı uygulamalarından birisi haline geldi.

Liberal demokrasinin, mevzu bahis uygulamayı ortadan kaldırmak şöyle dursun, uygulamayı demokrasi örtüsü altında koruyacağını tahmin etmek çok zor değildi. Bu, demokrasinin olağanüstü durumlarda açığa çıkaracağı totaliter yandı (Platon’un meşhur sözünde olduğu gibi “Halk bir tiran tarafından yönetilmek istediğinde ne olacak?”).

Hitler’inkine benzer bir uygulama 13 Kasım 2001’de ABD başkanının “askeri buyruk” isimli çağrısında kendini gösterdi. Buna göre “terörist faaliyetlere karıştığından kuşkulanan, ABD vatandaşı olmayan kişilerin “süresiz alıkoyulmasına” ve “askeri komisyonlarca” yargılanmasına yetki verilmişti. Demokrasi süreci, anayasal meşruiyetine ilişkin ilk soru işaretini böyle verdi.

Daha önce de senatonun 26 Ekim 2001’de geçirdiği ABD Yurtsever Yasası (USA PATRIOT ACT), devletin güvenliğini tehlikeye sokacak faaliyetlerinden kuşkulanan yabancıyı gözaltına alınmasına izin veriyordu ama 7 gün içinde bırakılmasını öngörüyordu. Askeri buyruğun yeniliği bir bireyin bütün hukuki statüsünü ortadan kaldırması, böylece hukuki açıdan adlandırılması ve sınıflandırılması olanaksız bir varlığın ortaya çıkmasıydı. “Batı Demokrasisi” bu iki kararla, kendi propagandasının altını oymaya başladı.

Soğuk Savaş Sonrası Düzen 11 Eylül ile Bozuluyor

ABD Başkanı Bush, 11 Eylül sonrası yaptığı açıklamasında, “Düşman, global menzile sahip her terörist grup ve bunlara destek veren her devlettir” demişti.

21. yüzyıla girerken gerçekleştirilen bu eylem, bundan sonra dünyanın gidişatını siyasi, ekonomik ve askeri yönden etkileyecek boyutlara sahiptir. Bu eylemin içerdiği mesajı ve yol açtığı ya da açacağı sonuçları doğru tahlil etmek gerek.

Öncelikle, saldırının hedefinde ABD'nin üzerine oturduğu sacayağını oluşturan üç güç vardır: siyasi iktidarlar, askeri iktidarlar, ekonomik iktidarlar...

Bu saldırıyla hedeflenen ekonomik iktidarlar, küresel kapitalizmin sermayedarlarıydı. New York, Wall Street, İkiz Kuleler ABD ekonomisinin ve küresel ekonominin kalbidir. Askeri iktidarlar hedef almıştır, yani Pentagon. Dünyanın askeri komutası burasıdır; ABD'nin askeri prestijidir. Üçüncü saldırı, Beyaz Saray'a yapılması planlanmış ama gerçekleşmemiştir.

Bu saldırıyı kimin gerçekleştirdiğine ilişkin birçok komplo teorisi ileri sürülmüştü. Ancak saldırıyı Usame Bin Ladin liderliğindeki El-Kaide gerçekleştirmediyse bile, ABD bunu gerekçe yaparak Afganistan'a “müdahale etti”, ardından da Irak'ı işgal etti. Hem de demokrasi ve özgürlük getirme bahanesiyle. Şimdi de Suriye'de bir pozisyon aramakta, niyetse aynı.

Sözde radikal dinci hareket, grup, örgüt ve devletlere gözdağı vermek niyetiyle girişilen tüm bu hareketliliğin ismi “Teröre Karşı Savaş” olarak adlandırılıyor. Ancak aşikâr olan, bu işgallerin ekonomik, jeopolitik ve stratejik nedenleri olduğudur.

Eğer 11 Eylül değişimin başlangıç noktası ise, bu tarihten sonra olan biteni iyi irdelemek gerek. Her şeyden önce bu saldırı birçok yeni kavramı yaşamımıza soktu: Küresel terör, küresel tedirginlik gibi... İlk defa bu çapta bir “eylem”, bütün dünyada canlı yayında izlendi. Şimdiye kadar küresel birlikler, bağlar, ilişkiler vardı ama böylesi küresel bir gösteri yaşanmamıştı. Bu denli küresel tedirginlik görülmemişti. Bu gelişme, bir şok etkisi yarattı ve toplumsal bir travmaya yol açtı. Bunun sonucunda ABD vatandaşları korktu; bu korku ve endişe oranında ABD milliyetçiliği tetiklendi, hatta ırkçılığa yol açtı.

Dolayısıyla ABD'deki saldırı, organizasyonu, çapı, biçimi ve etkileri bakımından küresel bir etkiye yol açtı. Sonunda küreselleşme olgusu her alanda olduğu gibi kendi terörünü de yaratmıştı. Bu saldırı, bunu yapan daha büyüğünü de yapabilir endişesi yarattı. Güpegündüz, New York'ta gökdelenlerini yıkan güç, her şeyi yapabilir!

Bütün dünyanın “korumasını üstlenen” Pentagon'un merkezinin vurulması, ABD'nin dokunulmazlığını ortadan kaldırmıştır. Bunun, Soğuk Savaş sonrası oluşan devletlerarası güç dengelerini değiştirmesi de diğer açık göstergelerden biri. Asimetrik dünya, asimetrik savaşlar gibi kavramların konuşulduğu yeni bir dünya düzeni yürürlükte artık.

Bu düzende her ne kadar baskın tarafların olduğu biliniyor olsa da, baskın güçlerin birbirlerine ilişkin pozisyonlarının ne olacağını tahmin etmek oldukça güç. Bu güçlüğün derecesini anlamak için Suriye'nin asimetrik durumuna bakmak yeterlidir.

Değişen Yönetim Biçimi: Demokrasi

Demokrasi kavramı, her ne kadar halkın yönetimi ile ilişkilendirilse de ilk elde bir şey anlatmaz. Kavram birçok şey ifade etmek için kullanılır. Birçok şey ifade edilmeye çalışan başka sözcükler gibi hiçbir şeyi ifade etmeme tehlikesini de içerisinde taşır. Şimdilerde, başkanlık sistemi için dillendirilen “halkın, halk tarafından, halk için yönetimi” tanımı, demokrasi için de sık kullanılan bir tanımdır.

Özellikle, Soğuk Savaş’ın ardından, “küreselleşen” siyasal sistem olarak demokrasi ya da gerçek adıyla liberal demokrasi, vaat ettiği “siyasi iktidarın belirlenmesinde herkesin eşit paya sahip olması” ilkesini açık bir şekilde gerçekleştiremedi. Bu sadece, kapitalizmin yarattığı adaletsizliklerin, yönetsel düzeye yansması ve daha zengin olanın yönetimde daha fazla söz hakkına sahip olmasıyla alakalı değil. Durum aynı zamanda demokrasinin sözde siyasal eşitlik ilkesinin dayandığı mantıktan da kaynaklanır. Demokraside yönetme hakkının çoğunluğa verilmesi hedeflenir. Siyasal üstünlük, temsili demokrasinin parçası olan ve belirli periyotlarla gerçekleşen seçimlerle belirlenir. Yani demokrasiyi seçimlerle demokratik kılan mantık, sayısal üstünlüktür. Dolayısıyla ortaya çıkan sonuç, sırf çoğunluğa ait olduğu için doğru ya da haklı olanlar üzerine kurulu bir siyasal sistemdir. Azınlığın, çoğunluğun baskı ve zorlamasına maruz kalmamasını önleyecek ne yapılabilir? Demokrasinin, azınlığın hak ve özgürlüklerini garanti altına alacak kurumlara da sahip olduğu iddiasına karşı, bugün dünyanın farklı yerlerinde farklı nedenlerle azınlık olanların konumlarına bakmak yeterlidir. 2001’den bu yana farklı adaletsizliklere maruz kalanların, adaletsizlikleri dillendirildikleri için bile baskı, zorlama hatta katledilmeye maruz kaldığı aşikârdır.

Sözde halk iradesini, yönetimde belirleyici güç olarak muhafaza edebilmek için işletilen “temsili” kurumunun, “halk için yönetmek” maksadıyla ne hale dönüşebileceğini tahmin etmek için çok uzak coğrafyalardaki siyasi yönetimlere bakmaya gerek yok. Demokrasinin içerisinde potansiyel olarak barındırdığı totalitarizm, tüm halkın çıkarlarının birleştirdiği ve halk adına en doğru kararın verildiği bir neden-sonuç ilişkisiyle kendisini belirginleştirir.

Bugün demokrasi, üzerinden yükseldiğini iddia ettiği tüm erdemler noktasında sahteliğini açıkça ortaya koymaktadır. Bireylerin, kendi kaderini tayin edebilmesi; farklı hayat tarzlarını meşruluğu ve barış içinde birlikte yaşama; bireyin ve bireysel özgürlüklerin değeri; adaletin sağlanması; çatışmaların çözümü gibi erdemlerin demokrasinin işlemeyle gerçekleşmeyeceği ortaya çıkmış oldu.

Batı toplumları için demokrasi, evrensel oy hakkına dayalı olarak düzenli ve rekabetçi seçimlerin yapıldığı bir sistemdir. Soğuk Savaş sonrası, liberal kapitalizmin zaferinden sonra; devlet iktidarının “ahlaki” olarak savunulabilecek tek kaynağı demokrasiydi. Ancak özgürlük, katılım, anayasal devlet, seçimler, halk egemenliği gibi demokrasi için olmazsa olmazların hiçbiri kendisine demokratik diyen rejimler tarafından gerçekleştirilememiştir.

Bireysel özgürlükler, kapitalist sistem içerisindeki tüketim serbestlikleri ile çerçevelenmiş; siyasal özgürlükler sunulan partilerden birini seçmeye indirgenmiştir. Halkın yönetime sözde katılımı belirli aralıklarla kendilerini yöneteceklerini seçtiği seçimlere sıkıştırılmış, halkın siyasal iradesi böylelikle bütün siyasal ve ekonomik sorunlardan uzak başka gündemlerle manipüle edilen yapay bir işleyişin içine sıkıştırılmıştır. Dünyanın farklı bölgelerinde gerçekleşen “demokratik seçimler”deki katılım oranlarının her defasında artan bir şekilde düşmesini neyle açıklamak lazım? Mevcut siyasal düzene ve işleyişe bir güvensizliğin ifadesinden başka nasıl açıklanabilir bu durum? Demokratik yapı içerisinde, tek meşruluğunu anayasadan alan devletler, mevzu bahis dönem içerisinde kendi yazdıkları, uygulamaya koydukları, uygulamayanlar için cezalar hazırladıkları yasaları, kuralları “aşikar” bir şekilde çığner bir duruma gelmiş, bu hukuksuzluk asıl hukuk haline gelmiştir. Sadece içerisinde bulunduğumuz devletin son dönem OHAL uygulamalarına değil; Batı’nın en demokratik geçinen devletlerinde (ABD, Fransa...) bile benzeri uygulamalar artık normal hale gelmiş, devletin şiddet uygulamaları her koşulda meşrulaştırılmıştır.

Yükselen Sağ

Bu, zorla dayatılan demokratik sistemin, dünyanın ezilen coğrafyalarına ne getirip ne götürdüğünü hepimiz biliyoruz. 11 Eylül 2001'den sonra, terörizme karşı başlatılan savaş, demokrasi ve özgürlükler götürmeye evrilmiş, toplumsal dinamiklerden yararlanılıp iç savaflara dönüştürülmüş; sonuç olarak hiç de söylendiği gibi "olumlu" sonuçlara yol açmamış, tam tersine müdahil olunan coğrafyayı tam bir keşme-keşe çevirmiştir. Bu keşmekeş coğrafyaların bir parçasında yaşıyoruz. Keşmekeşle kastedilen belirsizliğin, sıkıştırılmışlığın, baskının ve şiddetin ne olduğunu iyi biliyoruz.

Öte yandan, demokrasinin beşiği diye tabir edilen coğrafyalarda, demokratik sistem ekonomik, siyasi ve toplumsal anlamda da vaat ettiklerini gerçekleştirememiş ya da gerçekleştirdikleri üzerinden bu coğrafyalarda yaşayanları tatmin edememiş bir durumdadır. Bunun siyasal yansımaları en belirgin olarak gözlemleyeceğimiz kırılma, 2001 sonrasında Batı'da yükselen popülist sağ hareketlerdir.

Batılı coğrafyalarda sağ popülizmin yükselişte olduğu zaman dilimi, sürecin değişimini gözlemek adına önemlidir. Öte yandan sağ popülist politikacıların yükselttikleri söylemler, liberal demokrasilik oyununun Batı'da herkesi tatmin edemediğinin en açık göstergesi. Bu söylemlerin dayanak noktası göçmen karşıtlığıdır. Karşıt olunacak şey olarak yerli işçi sınıfına, ekmeklerini ellerinden alan düşman olarak göçmenleri hedef gösteriyorlar. Bu siyasal söylemin arkasında her ne kadar güçlü bir teorisi olmasa da, insanları kararsızlığa sürükleyen bir yöntemi var. Sorunların kaynağını tekleştiren (göçmenler...) popülist politikalar, böylelikle çözümü de basitleştirmiş oluyor. Toplumsal sorunların ağırlığı arttıkça sunulan basit çözümler, bu söylemi çoğunluk için cazip kılmaya olanak veriyor.

Avrupa coğrafyasında, aşırı sağ partiler, 2001'den bu yana oylarını artan bir şekilde yükseltiler. Şimdilerde %5-21 arasında aldıkları oylarla, siyasal iktidara ortak olma ya da etki edebilme gücüne sahipler. İngiltere'de milliyetçi sağ parti Birleşik Krallık Bağımsızlık Partisi, 2001'de %1,5'ini aldığı oyların, 2015'te %12,5'ini aldı. Fransa'da Ulusal Cephe lideri Marie Le Pen'in, 2011'de %10'unu aldığı oyları, 2017 cumhurbaşkanlığı seçimleriyle %25'e çıkarması bekleniyor. Hollanda'da sağ Özgürlük Partisi, 2006'da %5,9 oy alırken, 2012'de %10,1 oy almış; son seçimlerde Danimarka Halk Partisi %20'lere, İsviçre Halk Partisi %29'lara çıkardığı oylarıyla artış gösteren sağ eğilimin en açık göstergesi olmuştur. Öte yandan bu partilerin olduğu gibi, Belçika Flaman Çıkarları Partisi, Finlandiya Gerçek Finliler Partisi, İtalya Kuzey Ligi, Macaristan Jobbik partileri de popülist bir yöntemi, göçmen karşıtı söylemleri, yabancı düşmanlığı ve küreselleşme karşıtlığını benimsiyor. Bu partilerin dışında Avrupa'da (PEGİDA, Altın Şafak gibi) daha radikal/ırkçı hareketlerin yükselişte olması var olan siyasal popülizmin faşizme evrilebilme potansiyelini göstermesi açısından yakıcı örnekler.

Kapitalizm Deri Değiştiriyor

Kapitalizmin bugün içerisinde girdiği sıkıntıyı anlamak önemlidir. Çünkü kapitalizmin bu versiyonu Soğuk Savaş sonrasında yaygınlaştırılmaya çalışılmış siyasal sürecin ekonomik yansımasıdır. Küresel kapitalist sistem, 2008’den bu yana kritik düzeyde bir krizin içerisinde girmiş ve bu kriz geniş bir zaman diliminde küreselleşebilmiştir.

Artık küreselleşme sonrası (post-globalization) dönemin yaşandığı dillendiriliyor. Bu, açık bir şekilde kapitalizmin deri değiştirmesinden başka bir şey değildir. Kapitalist işleyiş, farklı dönemlerde dayanak noktalarını değiştiriyor. Bu yeni süreç de bunun habercisi. Son Davos Ekonomik Forumu’nda “küreselleşme” kavramının bir problem şeklinde ele alınması bunun en açık göstergesi. Peki, kapitalizmin küresel yöntem geliştirmesi ne demek?

Küreselleşmenin, ulus-devlet gibi siyasal kurumların sonunun habercisi olduğu sıklıkla dile getirildi. Tabi aynı zamanda, tam tersi tartışmalar da yapıldı. Ancak bu tartışmalarda asıl karşı vurgu, ulus-devletin küreselleşme sürecinin bir parçası olarak yola devam edeceğiydi. Her ne kadar liberal yöntemin nihai olduğunu vurgulayan ekonomistler ya da bugün artık parçalanmaya başlayan ekonomik birliklikler, SSCB’nin çökmesinden beri genel söylemin belirleyicisi olsa da, kapitalizm kendine řu an farklı bir yörünge çizmişe benziyor.

Küreselleşme döneminin en önemli özelliklerinden biri hızlı bilgi akışı ve teknolojiydi. Öte yandan merkezi olmayan bir yöntemle, sermaye akışı ulus-devletin yavaşlığından ve merkezi yapısından kurtarılarak daha bölgesel/yerel açıdan yönlendiriliyordu.

Bu tarz bir işleyiş kapitalist ekonominin içindeki farklı sektörlerin gelişmesine ve sermayenin bu yönlü gelişimine (merkezsiz biçimde) yol açmıştı.

Ancak řu an küreselleşmenin kapitalist gelişimin önünde bir engel ya da işe yaramayan bir yöntem olarak ele alınması, devletlerin ve şirketlerin ekonomi politikalarının konuşulduğu bir mecrada bir sorun olarak dile getirilmesi, belki de merkezi yapıların (ve dolayısıyla ulus-devletlerin) yeniden önem kazanmasına sebep olacak.

Son süreçte, kapitalist ekonominin başarılı örneklerinden biri olan Çin örneği bu noktada önem taşıyor. Farklı bir kapitalizm yapısına sahip Çin için devlet bu ekonominin merkezinde konumlanıyor. Ucuz iş gücünü otoriter önlemlerle kara dönüştürmeyi başaran Komünist Çin, kapitalizmin değişen yapısında Batılı sermaye için örnek alınacak bir ekonomi olarak görülüyor.

Öte yandan, 4. Sanayi Devrimi gibi bir başlığın ekonominin gündemi olduğu bugünlerde, üretimde yoğun olarak kullanılan robotların dağıtım ve tüketim alanlarına doğru genişlemesi konuşulur hale getiriliyor. Teknolojinin, üretim araçlarının gelişim süreçlerini de otomatize etmesi ve yapay zekâ unsurlarını bu süreçlere dâhil etmesi dünyanın her yeri için olmasa da, özellikle endüstri-sonrası bölgeler için önemli bir yerde duruyor.

Terörökrazi Dönemindeyiz

11 Eylül 2001'den beri devam etmekte olan süreç, bütün dünyada birçok değişime neden olmuştur. Soğuk Savaş sonrası tek güç konumuna gelen ABD'nin yaşadığı siyasi karizma yitimi, uluslararası düzlemde güç dengelerinin değişmesine yol açtı. Bu noktada uluslararası ilişkilerdeki durumu, sadece ABD ve İslami örgütlerin çatışması ya da sıkça yapıldığı şekliyle Batı medeniyeti ve Batılı olmayan şeklinde bir kutuplaşmadan kaynaklı bir denge değişimine indirgemek yeterli değildir.

Devletlerarası ilişkiler, özellikle küreselleşme süreci ile birbiriyle bu kadar ilintili hale gelmişken; tüm uluslararası arenanın bu sürecin sonunda değişmeyeceğini beklemek imkânsızdır.

Öte yandan, süreci “emperyalizm” tezleri üzerinden açıklamaya çalışanların yaşadığı sıkıntı, bu güç dengelerindeki tek aktif aktörü ABD olarak görmelerinden kaynaklanan sıkıntıdır. Devletlerarası ilişkilerde ufacak bir değişim bile daha önce aktif olmayan aktörleri daha hareketli kılacaktır.

Yeni bir devletler sisteminin şekillendirildiği açıktır. Ancak bu çok aktörlü bir şekillendirmedir. Baskın olan tek bir devlet değil, devletlerdir. Bu sürecin “sonu zaten belli” değildir. Bu devam etmekte olan bir süreçtir. Bugün Suriye’de olup bitenler, hem bu çok kutupluluğun hem de önceden tahmin edilemezliğin en büyük örneği konumundadır.

Devletlerarası durumun bu dengesiz halinde, devletler sadece Suriye gibi savaş bölgelerinde “savaş hukukunu” bile es geçmekle kalmayıp, aynı zamanda bu dengesiz durumu iç siyasetlerine de yansıtılabilmektedirler.

Bu küresel iç savaş durumunun farklı yansımalarını, tüm dünyada gözlemlemekteyiz. Yukarıda da bahsettiğimiz, yeni sağ söylemin tetikleyicisi göçmen karşıtlığının sebebini de benzeri yere koymak gerek. 2001'den bu yana Batı'da yükselen yabancı düşmanlığı/göçmen karşıtlığının El-Kaide ve IŞİD benzeri örgütlerin yaptığı eylemlerle ilişkili olduğu açıktır. Ancak terörizme karşı başlatılan küresel savaştan kaynaklı, milyonlarca insan, yaşadığı coğrafyaları terk etmek durumunda kalmıştır. Bu milyonlarca insan, mikro düzeyde Batılı göçmen karşıtlığına maruz kalıyorken, makro düzeyde ise Batılı devletlerin dış siyasetinde insani içeriğinden tamamen arındırılmış dış politikalarına konu olmaktadır.

Yazının başında belirttiğimiz gibi, bu kaotik durum; farklı coğrafyalarda yaşayan insanları korku, panik ve endişe içerisinde bırakmaktadır. Yabancı düşmanlığı/göçmen karşıtlığının altında yatan önemli sebeplerden biri de budur. Öte yandan sürekli bir tehlike psikolojisi içerisinde bırakılan toplumlarda, gündelik yaşamın olağanlığı da giderek farklılaşmıştır.

Gündelik yaşamın olağan halinin farklılaşmasına ilişkin en belirgin örnek; toplumsal tüm alanlarda giderek örgütlenen panik haliyle karşımıza çıkar. Bütün bir toplumun kontrolünü mümkün kılmak için, toplumun tamamını baskı altında tutan iktidar açısından panik, özellikle içerisinde bulunduğumuz bu dönemde, kaçınılmaz bir araçtır. Yaşadığımız coğrafyada son yıllarda patlayan ve giderek normalleştirilen bombalar, bu panik halini yaratmakta en sık kullanılan araçlardan olmuştur. Bombalar ya da sıkça kullanılan tabiriyle “terör eylemleri”, özellikle devletin birey üzerinde yaratmak istediği korku halinin etkili yoldan yaratılmasına zemin sağlar. “Herhangi bir zamanda herhangi bir yerde patlaması mümkün herhangi bir bomba”nın var olma ihtimali, bahsedilen bu panik halini ve devletin bu panikten faydalanarak açığa çıkarttığı baskısını sürekli kılar. Panikle birlikte korku, korku aracılığıyla baskı ve kontrol açığa çıktıkça, hâkim kılınmak istenen otorite süreklileşir; “demokrasi” ya da “demokratik yöntem”ler ortadan kalkar. “Terörökrazi” olarak adlandırabileceğimiz yeni bir siyasal siteme geçiş başlar.

Devlet, söz konusu bu siyasal sistemle birlikte, elindeki tüm araçları da terörökrazi döneminin ihtiyaçlarına göre şekillendirmeye başlar. Terörökrazi dönemiyle birlikte siyasal iktidar, kendi varoluşu için, üretilmiş şiddete başvurur. Bu dönemde kimi zaman kendi terör örgütlerini yaratan devlet, kimi zaman

da var olan terör örgütlerinin önünü açar; bu yolla, toplumsal psikolojiyi de istediği yönde şekillendirir. Devlet “terör örgütleri”nin varlığında, “kendi terörünü” gizlemeye çalışır. Aynı zamanda karşısında olan herkesi bu “terör örgütü” aynılığında eritmeye çalışan devlet; tüm muhalif kesimleri “terör örgütü” tanımının ardına iter; bu aynılıkta topyekûn bir “kendinden olmayan herkesi yok etme” politikası güder.

Öte yandan terörokrasi döneminde devlet “terör örgütleri”ni, “kendinden olmayan herkesi” susturmak amacıyla da aktif olarak kullanmaya başlar. 20 Temmuz’da Suruç’ta ya da 10 Ekim’de Ankara’da olduğu gibi, devlet, kendisine muhalif olan tüm kesimleri yok etmek ya da korkutmak amacıyla kendi yarattığı ya da önünü açtığı terör örgütlerini kullanmaya başlar. Terörokrasinin işlemeye başlamasıyla birlikte “terör örgütlerinin varlıkları ve saldırıları”, devlet ve iktidarı için kullanışlı olan birer araca dönüşür.

Artık yeni bir siyasal işleyişin içerisinde, terörokrasi dönemindeyiz. Bugün kapitalizm ve demokrasi işlevsizleşmeye- yetersiz kalmaya başlamışken; devlet, terörokrasi dönemiyle birlikte, ekonomik ve siyasal krizlerden çıkış yollarını aramakta.

Bugün kapitalizm, yüzyıllardan bu yana vaat ettiği toplumsal refahı hala sağlayamadığından yetersiz kalmaya; içine girdiği krizle birlikte işlevini kaybetmeye başlamıştır. Ekonomik adaletsizlikler küresel çapta daha hızlı bir şekilde yaygınlaşmaya başlamışken; bunları yaratan devlet ise siyasal işleyişi değiştirmekle birlikte bu çıkmazdan sıyrılmanın yollarını aramıştır. Bugün demokrasi, adalet-özgürlük ya da eşitlik gibi iddialarını halen yaratamamış ya da bilinçli bir şekilde yaratmamış olduğundan, toplumun farklı kesimleri için gerçek dışı; devlet mekanizması içinse işlevsiz hale gelmiştir.

Kapitalizmin ve demokrasinin artık işlemediği bu siyasal düzende, sınıfsal çelişkiler daha da artmış; artan çelişkiler toplumsal hareketlenmeleri de beraberinde getirmiştir. İçinde buldukları ekonomik ve siyasal adaletsizliklerden muzdarip olan kesimler yaşadıkları bu çelişkilere itiraz etmeye başladıkça; bu itirazlara karşı iktidarın “kontrol mekanizması” da gelişmiştir. Söz konusu kontrolü artık “güler yüzlü demokrasi” ya da “küresel kapitalizm” ile sağlayamayan devlet mekanizması; kontrolün şekliyle birlikte içerisinde bulunduğumuz siyasal dönemi de değiştirmiştir; terörokrasiyi işletmeye başlamıştır.

Ezenler hâkimiyetlerini kaybetme endişesiyle bir korku dünyası yaratırken; “teröre karşı savaş” yöntemi artık birçok devletin siyasal aracı haline gelmişken; terörokrasi işte topyekûn bu yeni dönemin bir tanımıdır.

Terörokrasi, yeni bir siyasal işleyiş olarak artık karşımızdadır. Ekonomik, siyasal ve toplumsal yaşamın tamamının dönüşümüne yol açan bu işleyişin kullandığı yöntemler de elbette geçmişe göre farklılıklar taşımaktadır. Terörokrasi, meşruluğunu artık biten demokratik sistemden ya da kapitalizmden almayan siyasal iktidarların kendilerini dayatmak için yarattıkları yeni bir sistemdir.

Temelini korku, baskı, kontrol ve tahakküm üzerine kuran devletler için terörokrasi, içinde bulunduğumuz bu siyasal ve ekonomik krizden sıyrılmanın yolu; halklar içinse devlet eliyle giderek artırılan panik ve korku, baskı, zulüm demektir.

Anarşist Kütüphane

Meydan Gazetesi
TERÖROKRASİ
22.02.2017

Bu yazı Meydan Gazetesi'nin 36. sayısında yayınlanmıştır.

tr.anarchistlibraries.net